

در کوحه های آفتاب

حساری در عرفان اسلامی

علامه محمد تقی مصباح یزدی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۹۰

فهرست مطالب

۱۱	..... سخن ناشر
۱۳	..... مقدمه نگارنده کتاب

فصل اول: کلیات

۲۱	..... انواع تمایلات انسان
۲۲	..... نیازهای روحی انسان و تحولات نامحسوس آن
۲۳	..... میل‌های موقت و میل‌های ماندگار
۲۳	..... خودشکوفایی و ناخودشکوفایی تمایلات انسانی
۲۴	..... تمایلات عرفانی؛ خودشکوفای یا ناخودشکوفای
۲۵	..... تمایلات عرفانی، اصیل‌ترین تمایلات آدمی
۲۵	..... «عرفان» چیست؟
۲۷	..... عرفان نظری و عرفان عملی
۳۰	..... تصوف و عرفان
۳۱	..... «عارف» کیست؟
۳۲	..... عرفان، فلسفه و عقل
۳۶	..... «عرفان در اسلام»
۴۴	..... «عرفان» و «شرع»؛ متلازم یا متفارق؟

فصل دوم: تحریف و انحراف در آموزه‌های عرفانی

- ۴۷ ..... تحریف ادیان آسمانی
- ۴۹ ..... عمد و سهو در تحریف ادیان
- ۵۱ ..... نمونه‌ای از انحراف در صدر اسلام
- ۵۲ ..... گوشه‌نشینی، تفکری انحرافی و باطل
- ۵۳ ..... دو منشأ اصلی تحریف و انحراف
- ۵۵ ..... تحلیلی از عوامل انحراف در باب عرفان
- ۵۷ ..... ثروت و قدرت، طعمه شیطان و مدعیان عرفان
- ۵۹ ..... رد پای استعمار در عرفان‌سازی و ترویج صوفی‌گری

فصل سوم: شاخصه‌های عرفان اسلامی و راستین

- ۶۷ ..... ضرورت و اهمیت بحث شاخصه‌ها
- ۶۹ ..... پیشینه عرفان در جوامع انسانی
- ۷۱ ..... اسرارِ مگو؟! .....
- ۷۳ ..... تبیین شاخصه‌های عرفان صحیح بر مبنای تحلیلی عقلی
- ۷۶ ..... ویژگی‌های عرفان اسلامی در آینه کتاب و سنت
- ۷۶ ..... ۱. مطابقت با فطرت
- ۷۷ ..... ۲. همه جانبه بودن
- ۷۸ ..... ۳. عدم مخالفت با شریعت
- ۸۰ ..... دو بعد مادی و معنوی انسان؛ متعارض یا متقارب؟
- ۸۱ ..... پاسخ امام صادق علیه‌السلام به کج‌اندیشان راه عرفان
- ۹۵ ..... امام خمینی‌ره تجسمی‌ره از عرفان راستین

- ۹۷ ..... پاسخی به یک پرسش
- ۹۸ ..... رجوع به آموزه‌ها و دستورات عرفانی مسلک‌ها و مکاتب دیگر
- ۹۹ ..... عرفان در انحصار روحانیت؟
- ۱۰۰ ..... پریشی درباره «همه‌جانبه بودن» سیر عرفانی

فصل چهارم: راه نیل به مقامات عرفانی

- ۱۰۵ ..... در جستجوی راه
- ۱۰۶ ..... استفاده از عقل و نقل برای شناخت راه
- ۱۰۹ ..... راه نقلی، در دسترس عموم
- ۱۰۹ ..... لزوم رجوع به اهل بیت علیهم‌السلام در یافتن راه صحیح عرفان
- ۱۱۱ ..... مانع مهم سیر الی الله
- ۱۱۳ ..... موحد لفظی، مشرک عملی
- ۱۱۷ ..... مراحل سیر و سلوک
- ۱۲۰ ..... توحید افعالی، صفاتی و ذاتی در عرفان
- ۱۲۸ ..... تقوا در پرتو مشارطه، مراقبه و محاسبه
- ۱۳۰ ..... مراتب مراقبه
- ۱۳۵ ..... از سیر جوارحی تا سیر جوانحی
- ۱۳۷ ..... مراقبه‌ای بالاتر: تمرین انس
- ۱۳۹ ..... مراقبه اولیاء و انبیاء
- ۱۴۱ ..... اعمال و اذکار خاص در سیر و سلوک
- ۱۴۵ ..... ذکر لفظی و ذکر قلبی
- ۱۴۸ ..... جایگاه ذکر لفظی و بیان اهمیت ذکر قلبی

- جامع‌ترین نسخه سیر و سلوک ۱۵۰
- سرّ «خیرالعمل» بودن نماز ۱۵۵
- نمازهای بی‌روح! ۱۵۸
- یک برنامه عملی برای خودسازی ۱۶۱

فصل پنجم: بررسی چند مسأله

- معنای «کشف» و «کرامت» ۱۶۹
- کشف و کرامت، واقعیت یا افسانه و توهم؟ ۱۷۰
- حقیقت کشف و مکاشفه ۱۷۱
- مکاشفه رحمانی و شیطانی ۱۷۴
- عدم ملازمه مکاشفات رحمانی با کامل و بی‌نقص بودن فرد ۱۷۶
- «کرامت» و حقیقت و ماهیت آن ۱۷۸
- «سحر» و «کرامت»، دو مقوله مختلف ۱۸۰
- تشخیص کرامت از موارد مشابه آن ۱۸۱
- ظاهر گواه باطن؟ ۱۸۲
- بنده کشف و کرامت! ۱۸۴
- عارفان حقیقی ۱۸۶
- از «قطب» تا «شریعت و طریقت» ۱۸۸
- سیر و سلوک و مسأله نیاز به استاد ۱۹۵
- فطری اما دست‌نیافتنی؟! ۲۰۳

«بسمه تعالی»

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است. عرفان؛ شناخت خدای متعال و صفات و افعال اوست که از راه ادراک قلبی و دریافت باطنی حاصل می‌گردد.

در طول تاریخ انبیاء الهی و انسان‌های راستین تلاش‌های فراوانی در جهت تکامل معنوی و عرفانی جامعه بشری داشته‌اند. دین اسلام، شاخصه‌های دستیابی به عرفان اسلامی را به نحو مطلوب ترسیم نموده است و عرفان‌های کاذب نتیجه جدایی از این شاخصه‌ها است.

ظهور عرفان‌های غیر واقعی در جامعه و گرایش‌هایی که به دنبال دارد، ایجاب می‌کند که دانشگاهیان ضمن تلاش و همت مضاعف برای رشد علمی، به موازات آن به تعمیق اندیشه‌های دینی و معرفتی خود نیز همت گمارند و تلاش کنند ضمن توسعه کمی دانش دینی، خود را از لحاظ کیفی در یک نظام فکری هماهنگ و جامع قرار دهند.

البته بر مراکز فرهنگی و متصدیان دانشگاهی فرض است که تمهیدات لازم را برای بسط و توسعه اندیشه دینی فراهم نمایند و این امر، لازم است در فضایی صورت گیرد که جوانان فرهیخته بتوانند با آزاد اندیشی و طیب خاطر به بحث و گفتگو و طرح تمام شبهات و سؤالات خود بپردازند.

یکی از برنامه‌های شایسته تقدیر؛ برگزاری «جشنواره ملی مطالعات

قرآنی» است که امسال سومین دوره خود را تجربه می‌کند و براساس تمهیدات صورت گرفته، مقرر شده است با محوریت کتاب «در کوچه‌های آفتاب» نشست‌های تخصصی، کرسی‌های آزاد اندیشی، مسابقه حضوری و غیرحضوری، سلسله برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی و انتشار نشریه برگزار گردد و برای تحقق هرچه بهتر این اهداف، کتاب حاضر که گلچینی است از کتاب وزین «در جستجوی عرفان اسلامی» تدوین شده است. برای تمام ارگان‌ها و سازمان‌هایی که در این جهاد علمی تلاش می‌کنند، به ویژه سازمان فعالیتهای قرآنی دانشجویان کشور (جهاد دانشگاهی) و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، موفقیت و سربلندی را از خداوند متعال مسئلت داریم.

انتشارات موسسه آموزشی پژوهشی

امام خمینی رحمه‌الله